

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

נאשמים "בגירים-צעירים" במשפט הפלילי

לא מעט צעירים וצעירות מעורבים באירועים פליליים ועניינם מגיע לכותלי בתי המשפט. נאשם מתחת לגיל 18 נחשב על-פי חוק לקטין ועניינו יידון בפני בית המשפט לנוער המעניק לו שלל זכויות, תוך שימת דגש מיוחדת על שיקומו על פני ענישתו. בשונה מכך, נאשם צעיר אחר, שגילו 19 לדוגמה, צפוי למצוא עצמו עומד לדין בפני בית משפט רגיל שבו ההליכים והשיקולים שונים בתכלית. עו"ד אסף דוק מסביר מיהו נאשם "בגיר-צעיר" וכיצד צפוי בית המשפט להתחשב בו במסגרת שיקולי הענישה.

מיהם "הבגירים הצעירים"?

על פי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), קטין מתחת לגיל 18 ייהנה ממגוון זכויות והקלות בעת חקירתו במשטרה והן בעת ריצוי מעצר ובגזירת העונש. הכלל הוא, שבמקרה של קטינים, אשר נוחים להשפעה וסובלים מחוסר מודעות להשלכות מעשיהם, על בית המשפט לשים את הדגש על שיקומם, יותר מאשר על ענישתם. האינטרס הציבורי העומד מאחורי הדבר הוא הימנעות מהכתמת עתידם בפלילים תוך נקיטת פעולות שיקומיות שמטרתם לשלבם מחדש בחברה.

בתוך כך, נשאלת השאלה האם יום לאחר גיל 18, ככלל, ניתן לומר על אותו צעיר שהינו "בוגר" ואחראי על מעשיו? האם ניתן לגזור על נאשם בן 19, לדוגמה, גזירה שווה כמו על נאשם בן 30? הרי מעשים שנעשו לא פעם בקלות דעת ומשובת נעורים מובילים לעיתים להסתבכות פלילית שיש בכוחה להרוס את חייו של המעורב בה ולחבל בסיכויי השתלבותו בחברה. בעת האחרונה, החלו בתי המשפט להכיר בקבוצת הבגירים הצעירים, **שגילם הוא 18-21**, בעת קביעת עונשו של נאשם המשתייך אליה. במסגרת זאת, על בית המשפט לשקול בין היתר את קרבתו לגיל 18, ההשפעה האפשרית של מאסר בפועל על שיקומו ומצבו הנפשי, ובגרותו, כעולה מתסקיר שירות המבחן המוגש בפניו בטרם גזירת העונש.

שיקול הדעת השיפוטי באשר למאפייניהם המיוחדים של הבגירים הצעירים

הכל החל בפסיקה של בית המשפט בע"פ 127781 פלוני נ' מדינת ישראל, בערעור מטעמו של צעיר שבגיל שמונה עשרה ומספר חודשים דקר מישהו במהלך קטטה. בית המשפט העליון, מפי כב' השופט ס' ג'ובראן, הגדיר אותו ובני שכבת גילו (אנשים בני 18-21), כ"בגירים צעירים". אשר מחד, כלל החובות והזכויות חלים עליהם, והם נושאים באחריות פלילית מלאה למעשיהם, אמנם בפועל הם לא בדיוק אנשים בוגרים ובשלים דיו כדי להתמודד עם אחריות זו על כל המשתמע ממנה, באופן מלא.

וכך ניסח זאת כב' השופט ס' ג'ובראן: "לגישתי, יש להתחשב בייחודיות מאפייניה של קבוצת ה"בגירים הצעירים", בעת גזירת הדין. אמנם אין לומר שיש להתייחס אליהם כקטינים מבחינה משפטית, אך כן על בית המשפט להעניק משקל משמעותי לגילם הצעיר של אלו הקרובים לגיל 18, למידת בגרותם, ולהשפעה האפשרית של ריצוי מאסר בפועל על יכולתם להשתקם ועל מצבם הנפשי. הכל בהתאם לתסקיר המבחן שיתבצע טרם גזירת העונש". ובהתאם לרוח דברים זו, ערעורו של הנאשם על חומרת העונש התקבל, ומשך המאסר שנגזר עליו קוצר מ-22 חודשים ל-18 חודשים.

החל מפסק דין זה, החלה מגמה של הכרה בצורך להקל על נאשמים המוגדרים כ"בגירים צעירים", שאמנם אין ניתן להגדירם ולהתייחס אליהם כקטינים, אך גם קשה מאוד להכיל עליהם את הסטנדרטים החלים על אנשים בני 30, 40 ו-50. כך, בתי המשפט נותנים משקל לקרבתו של הנאשם לגיל 18, נסיבותיו האישיות, סיכויי שיקומו, והנזק שעלול להיגרם לעתידו כתוצאה ממאסר והאשמה בפלילים, עוד בטרם החל את חייו. משקל, שיש בו כדי להפחית ולהקל מהעונש הנגזר עליו.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

לצורך קביעת העונש המתאים לנאשם בתוך מתחם הענישה הנ"ל יש להביא בחשבון, לטובתו של הנאשם, את הפגיעה שנגרמה ושתגרם לו, מטבע הדברים, מהרשעתו והעונש שיוטל עליו, במיוחד על רקע המסגרת החברתית אליה הוא משתייך וגילו הצעיר. לעניין זה יש להתחשב בכך שבמועד ביצוע העבירה היה כבן 18.5 בלבד. כפי שנפסק גם בע"פ 2420/15 אברהם נ' מדינת ישראל 29/11/2015 בזאת הלשון:

"... בבואו של בית המשפט לקבוע את עונשו של נאשם שהוא בגיר צעיר, עליו לבחון האם ובאיזו מידה מתקיימים בו אותם מאפיינים של קבוצת הבגירים הצעירים ... בין היתר את קרבתו לגיל 18, ההשפעה האפשרית של מאסר בפועל על שיקומו ומצבו הנפשי, ובגרותו. הכול כעולה מתסקיר המבחן שיוגש בפניו בטרם גזירת העונש ... דהיינו, הקלה בעונשו של בגיר צעיר לא תיעשה, אלא אם בית המשפט השתכנע על יסוד החומר המונח בפניו, כי מתקיימות בבגיר הצעיר אותן נסיבות מיוחדות העשויות להצדיק מתן הקלה מסוימת בעונשו - וזאת, במסגרת הכללים הקבועים בד"ן. ויודגש, "בגיר צעיר" אינו מעין "מונח קסם", המצדיק כשלעצמו הקלה בעונשו של נאשם המשתייך לקבוצת הגילאים המסוימת - אלא מדובר בקבוצת משתנים, אשר יש לבחון את המידה שבה הם מתקיימים בכל נאשם בגיר צעיר לגופו".

זאת ועוד, בע"פ 2420/15 אבטליון אברהם נגד מדינת ישראל, בית המשפט העליון ראה לנכון להדגיש גם את הדברים הבאים:

"... "בגיר צעיר" אינו מעין "מונח קסם", המצדיק כשלעצמו הקלה בעונשו של נאשם המשתייך לקבוצת הגילאים המסוימת - אלא מדובר בקבוצת משתנים, אשר יש לבחון את המידה שבה הם מתקיימים בכל נאשם בגיר צעיר לגופו".

הוגש נגדך כתב אישום וגילך הוא 18-21?

במידה והנך משתייך לקבוצת הגיל של "בגירים צעירים", ואתה נחשד בפלילים, ייעוץ עם עורך דין פלילי הוא בעל חשיבות קריטית. לצד הצגת גרסתך לאירועים, עורך דין פלילי המתמחה בייצוג קטינים ידע לשכנע את בית המשפט שאין לגזור בענייך גזירה שווה לנאשם בגיר. במידה ובית המשפט ישתכנע שיש להתחשב בגילך הצעיר בעת גזירת העונש, הדבר עשוי להקל בעונשך ולעיתים אף למנוע רישום פלילי ושיבה מאחורי סורג ובריח.

במידה ואתה זקוק לייעוץ או ייצוג משפטי מקצועי בנושא, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון 052-6885006 או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.